

Agència
per a la Qualitat
del Sistema Universitari
de **Catalunya**

CATALUNYA I QUATRE PAÏSOS

Algunes dades

© **Agència per a la Qualitat del Sistema
Universitari de Catalunya**

C. dels Vergós, 36-42
08017 Barcelona

Autor: Joan Bravo Pijoan

Primera edició: abril de 2018

Els continguts d'aquesta obra estan subjectes a una llicència de Reconeixement-NoComercial-SenseObresDerivades 3.0 de Creative Commons. Se'n permet la reproducció, distribució i comunicació pública sempre que se'n citi l'autor i no se'n faci un ús comercial. La llicència completa es pot consultar a:

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/legalcode.ca>

Disponible també en versió electrònica:

<www.aqu.cat>

SUMARI

0. Introducció	5
1. Població. 10 anys de creixement i canvi de tendència	6
2. Quatre possibles correctors de la tendència descendent	7
3. L'edat del professorat.....	9
4. Homogeneïtat en la distribució per àmbits	10
5. Els recursos econòmics destinats a l'educació superior.....	11
6. Beques i preus	12
7. Annex. Relació de dades i fonts.....	13

0. INTRODUCCIÓ

L'objectiu de l'informe és facilitar l'anàlisi comparada de Catalunya amb Dinamarca, els Països Baixos, Finlàndia i el Regne Unit sobre alguns aspectes de la situació universitària o, segons els casos, del conjunt dels estudis superiors.

Es tracta d'un simple recull de dades on s'identifiquen diversos problemes de la situació actual. Tot i no ser aspectes desconeguts, ara es pretén quantificar-los i ajustar-los en el temps amb l'objectiu de poder fer, si es considera adient, el seguiment periòdic de la seva evolució. Posteriorment a aquesta nota sobre docència en seguirà una sobre recerca.

Els organismes internacionals tenen una àmplia oferta d'estadístiques a nivell dels estats, però molt limitada a un nivell més desagregat. Per això s'han utilitzat també altres fonts, tenint cura en la mesura del possible de l'homogeneïtat metodològica a fi de garantir la comparabilitat.

En aquest sentit, l'estudi també pot contribuir a identificar alguns dèficits d'informació estadística a nivell de Catalunya que, com es comenta en el text, són especialment significatius en l'àmbit econòmic.

1. POBLACIÓ. 10 ANYS DE CREIXEMENT I CANVI DE TENDÈNCIA

El percentatge de població de 0-14 anys ha crescut més a Catalunya que en el conjunt de l'Estat espanyol, la zona euro i la Unió Europea. En el període 2000-2016, segons Idescat (Institut d'Estadística de Catalunya), tot i l'increment de l'esperança de vida, el percentatge en aquest interval d'edat ha passat a Catalunya d'un 13,9 % a un 15,9%, amb un augment de 330.538 joves. En el conjunt de l'Estat l'increment ha estat tant sols de 169.356, el que indica que en algunes comunitats autònomes ha disminuït. Així, aquest augment de dos punts a Catalunya contrasta amb un increment de només un 0,3% en el conjunt d'Espanya.

Però, si analitzem la segona part d'aquest període (concretament del 2007 al 2016), aquest creixement a Catalunya tendeix a convertir-se en decreixement. Si bé en el seu conjunt la població de 0-14 anys ha crescut significativament en un 13,2% (passant de 1.046.676 a 1.185.410), observem per trams d'edat que el major augment es produeix en l'interval dels nois de 10 a 14 anys, on és de 73.817, i el de 5 a 9 anys, amb 80.849 nens. Per contra, en la franja de 0-4 anys, després d'un augment de 39.281 entre 2007 i 2011, a partir de 2012 s'inicia un descens important, atès que de 427.316 al 2012 s'ha passat a 375.265 el 2016, cosa que suposa un descens de 52.051 nens en aquest darrer període.

Així, tenint en compte els diferents factors que incideixen en l'augment de població, Idescat preveu en les seves projeccions per grups d'edat que en el període 2016-2026 el nombre de joves de 0-15 anys disminuirà en 107.529 persones passant de 1.258.952 a 1.151.423. Aquest fet pot influir notablement en la demanda d'estudis superiors, quan menys pel que fa a la incidència de la demografia.

Segons Eurostat, aquest canvi de tendència ja s'està produint a altres països. En el període 2008-2016 els joves de 15 anys si bé han augmentat un 3,7% als Països Baixos, han disminuït un 2% a Dinamarca, un 8,8 % al Regne Unit i un 13,1% a Finlàndia i també en el conjunt de la Unió Europea on, si bé la població total ha crescut un 4,8%, en el interval dels joves de 0-14 ha disminuït en un 5,2%.

2. QUATRE POSSIBLES CORRECTORS DE LA TENDÈNCIA DESCENDENT

2.1. La major propensió a estudiar

La tendència a cursar estudis superiors, motivada pel desig de saber i per les millors perspectives laborals que se'n deriven, ha fet que Catalunya hagi avançat significativament i s'hagi situat a un nivell similar al dels quatre països comparats. Segons Eurostat, el 2016, el percentatge de població entre 25-64 anys amb estudis superiors era del 38,6% i en l'interval de 30-34 anys ascendia al 43,1%. Queda però encara un cert camí per avançar, atès que als Països Baixos era del 45,7%, a Finlàndia del 46,1%, a Dinamarca del 47,7% i al Regne Unit de 48,1%.

Així mateix, l'any 2015, la participació de la població entre 20-24 anys en qualsevol nivell d'ensenyament era també lleugerament inferior a Catalunya, amb un 49,1%, per un 51,7% a Finlàndia, un 53,4% als Països Baixos i un 57,2% a Dinamarca.

A Catalunya existeix un significatiu percentatge de joves que no han acabat la secundària,¹ això fa que el percentatge dels que només han completat la primària sigui més alt que a altres països.

El 2016, en l'interval de 30-34 anys, el percentatge que només havia assolit estudis primaris o el primer cicle de secundària (nivell 0-2 de la CITE² 2011) era d'un 33,8%, sent a Finlàndia del 9,3%, al Regne Unit del 14,9%, als Països Baixos del 15,2% i a Dinamarca del 15,4%.

Per contra, el percentatge de població en que el nivell més alt assolit és la secundària és més baix a Catalunya amb un 23,1%, a Dinamarca un 36,8%, al Regne Unit un 37%, als Països Baixos un 39,1% i a Finlàndia 44,5%.

2.2. La reducció de l'abandonament

Aquesta important diferència entre els nivells de formació assolits pot estar motivada pel percentatge més elevat d'abandonament prematur dels estudis, molt superior al dels altres quatre països estudiats. Segons l'Eurostat, el 2016 era d'un 18,% a Catalunya, un 11,2% al Regne Unit, 7,9% a Finlàndia, 8% als Països Baixos i un 7,2% a Dinamarca. Si bé cal destacar la millora que s'ha produït a Catalunya, atès que el 2001 era del 30,3%.

---

¹ Helena Troiano estudia la influència del context cultural, social i familiar més que dels recursos econòmics en aquesta etapa. L'equitat en l'accés i en la inserció professional dels graduats i graduades universitaris . AQU 13 d'Abril del 2016.

² Sistema de Classificació internacional de tipus d'ensenyament que pretén homogeneïtzar les estadístiques d'ensenyament quant als nivells educatius, perquè les dades de cada país siguin comparables.

Lògicament, l'abandonament també pot incidir en el nombre de joves entre 15-24 anys que el 2016 estaven sense feina i no participaven en processos de formació que va ser d'un 15,1% a Catalunya, un 11,6% a la UE-28, un 10,9% al Regne Unit, un 9,9% a Finlàndia, un 5,8% a Dinamarca i un 4,6% als Països Baixos.

2.3. La captació d'alumnes estrangers

Les dades incloses es refereixen únicament als màsters. Segons les dades d'Uneix,³ L'esforç de les universitats catalanes per aconseguir una progressiva internacionalització ha fet que el curs 2015-2016 el percentatge d'alumnes de nacionalitat estrangera que hi accedeixen sigui força elevat i representi un 29,5% del total, per endavant, segons l'OCDE, de Finlàndia on és del 12,3%, dels Països Baixos amb un 15,1% i de Dinamarca amb un 18%. Destaca el Regne Unit amb el 36,9%.

2.4. La formació permanent

En aquest aspecte, l'indicador disponible a l'Eurostat és el percentatge de població de 25 a 64 anys que les darreres quatre setmanes ha participat en algun programa de formació. A Catalunya és sensiblement més baix que a la resta de països comparats, amb un 7,4%. Quant al conjunt de la UE-15 és del 12,5%, al Regne Unit del 14,4%, als Països Baixos del 18,8%, a Finlàndia del 25,4% i a Dinamarca del 27,7%.

---

³ El sistema d'informació interuniversitari de Catalunya Uneix és el resultat d'un procés dut a terme conjuntament entre la Secretaria d'Universitats i Recerca, les dotze universitats catalanes i AQU Catalunya.

3. L'EDAT DEL PROFESSORAT

Aquests darrers anys les restriccions pressupostàries generades per la crisi han dificultat la renovació de professorat universitari i han produït un envelliment progressiu de les plantilles.

Així, al 2016 el percentatge de professorat jove (de menys de 35 anys) era més baix a Catalunya (12%) que als altres quatre països. Destaquen els Països Baixos amb el 34,9%, seguit a distància per la resta, Dinamarca amb el 17,7%, Regne Unit amb el 16,2% i Finlàndia amb el 13,9%.

D'altra banda, el percentatge de professorat entre els 35 a 49 anys representava a Catalunya el 45,2%, només superat lleugerament pel Regne Unit, on és de 42,5%. Aquest percentatge és inferior a Dinamarca amb el 40,8%, Finlàndia amb el 37,3% i els Països Baixos amb el 32,3%.

Per últim, la franja de professorat sènior (entre els 50 i 64 anys) és a Finlàndia on el percentatge és més alt, amb un 47,3%, seguit de Catalunya amb 39,1%, Regne Unit amb 36,2%, Dinamarca amb 33,3% i Països Baixos amb 32,3%.

4. HOMOGENEÏTAT EN LA DISTRIBUCIÓ PER ÀMBITS

A tots els països considerats, l'àmbit amb més estudiants és el de Ciències Socials, incloent-hi Ciències de l'Educació. A Catalunya és del 45%, als Països Baixos del 47%, a Dinamarca del 41%, a Finlàndia del 39% i al Regne Unit del 38%.

En segon lloc, també a tots els països, trobem l'àmbit d'Enginyeria i Arquitectura, incloent-hi Informàtica. Aquest representa un 26% a Finlàndia, 24% a Regne Unit, 22% a Dinamarca, 21% a Catalunya i 19% als Països Baixos.

En tercer lloc es situa l'àmbit de les Ciències de la Salut, amb un 22% a Finlàndia, 19% als Països Baixos, 18% a Catalunya i Dinamarca, i 14% al Regne Unit.

Finalment, en quart i cinquè lloc, les Ciències Experimentals i les Humanitats, amb percentatges semblants que oscil·len entre el 6% i el 12%.

Hi ha, per tant, una homogeneïtat en la distribució per àmbits de coneixement.

5. ELS RECURSOS ECONÒMICS DESTINATS A L'EDUCACIÓ SUPERIOR

Un indicador utilitzat habitualment és el percentatge del PIB destinat a l'educació superior, no únicament universitària (nivells 5 a 8 de la CINE 2011). El 2014 a Dinamarca era de 1,6%, als Països Baixos de 1,7% i al Regne Unit i Finlàndia del 1,8%.

Pel que fa a l'evolució, el 2001 l'OCDE indicava que aquest percentatge era l'1,10% al Regne Unit, l'1,30% als Països Baixos i l'1,70% a Finlàndia, mentre que no va publicar el de Dinamarca.

Com que l'OCDE només publica el PIB a escala d'estats, a Catalunya, en el marc del projecte d'Indicadors Econòmics dut a terme per AQU Catalunya i la conselleria competent en matèria d'Universitats, es va calcular que aquest percentatge era l'1,03% en base al PIB de Catalunya, si bé ascendia a 1,21% si es calculava aplicant la mitjana del PIB de l'Estat —PIB per càpita de l'Estat espanyol per nombre d'habitants a Catalunya— més proper a les disponibilitats efectives de finançament a Catalunya.

Les dues magnituds principals per al càlcul dels indicadors econòmics són els pressupostos de les universitats i el PIB. Tenint en compte que, en el període 2001-2015, les obligacions reconegudes en els pressupostos liquidats pel conjunt de les set universitats públiques catalanes s'han incrementat en un 53,4%, i que el PIB a preus corrents ho ha fet en un 57,2%, no sembla previsible que, amb la incidència de la crisi en els pressupostos de la Generalitat, el percentatge de despesa en educació superior respecte del PIB hagi millorat a Catalunya.

6. BEQUES I PREUS

Entre el 2008 i el 2014, en el conjunt de la UE-22 s'ha produït un increment significativament més gran dels fons privats destinats a l'educació superior que no pas dels fons públics. Així, fent base 100 al 2010, en aquest període, els fons privats han crescut d'un índex 97 al 113 i els públics només del 99 al 100.

Els imports dels preus dels estudis i de les beques varien en funció de la tipologia d'estudis i de la dedicació i situació familiar de l'estudiant. Tot seguit es mostren els més freqüents.

Pel curs 2017-2018 a Catalunya, el preu mitjà dels graus és de 2.123€. El National Student Fee and Support Systems in European Higher Education indica que per aquest curs als Països Baixos els preus oscil·len entre 1.185€ i 2.006€ mentre que a Dinamarca i a Finlàndia els primer i segon cicle són gratuïts pels estudiants a temps complet. Al Regne Unit el preu del segon cicle és de l'ordre dels 4.500€ per al les quatre nacions que el constitueixen, mentre que el primer cicle el preu varia essent de 9.800€ a Anglaterra i País de Gales, de 4.500€ a Irlanda del Nord i gratuït a Escòcia.

Pel que fa a beques, el import mitjà a Catalunya per les beques de caràcter general que, segons la memòria de l'AGAUR del 2016, han rebut 42.746 estudiants va ser de 2.459€, que es complementaven amb les beques d'equitat que han rebut 30.286 estudiants, així mateix existeix la possibilitat de préstecs a interès zero. A Finlàndia va ser de 10.908 €, dels quals 5.100€ són en forma de préstec. Als Països Baixos de 3.100€ i préstecs de 12.500€. A Dinamarca de 1.507€ a 9.703€. Si mirem el Regne Unit des del curs 2016-2017, a Anglaterra les ajudes són en forma de préstecs de fins a 11.000€, mentre que al País de Gales, Irlanda del Nord i Escòcia, són beques amb valors de 5.595€, 3.767€ i 1.897€ respectivament, les quals es poden complementar amb préstecs.

El percentatge d'estudiants que reben ajudes és d'un 40% a Catalunya.⁴ A Finlàndia un 66%, a Dinamarca un 85%, i als Països Baixos un 60 %, a Irlanda del Nord un 58%, al País de Gales el 62%, a Escòcia un 72%.

---

⁴ Parlament de Catalunya 28/4/2016.

7. ANNEX. RELACIÓ DE DADES I FONTS

Apartat		Unitat de mesura	Període/Any	Catalunya	Dinamarca	Finlàndia	Països Baixos	Regne Unit	Fonts
1	Població de 0-14 anys	% sobre total de la població	2000-2016	de 13,9 % a 15,9 %					Idescat
	Població de 0-14 anys	creixement en nombre	2000-2016	330.538					Idescat
	Població de 0-14 anys	% de creixement	2007-2016	13,2%					Idescat
	Població de 10-14 anys	creixement en nombre	2007-2016	73.817					Idescat
	Població de 5-9 anys	creixement en nombre	2007-2016	80.849					Idescat
	Població de 0-4 anys	creixement en nombre	2007-2011	39.281					Idescat
	Població de 0-4 anys	disminució en nombre	2012-2016	-52.051					Idescat
	Previsió població de 0-15 anys	nombre	2016	1.258.952					Idescat
	Previsió població de 0-15 anys	nombre	2026	1.151.423					Idescat
	Població de 15 anys	variació en percentatge	2008-2016		-2%	-13,1%	3,7%	-8,8%	Eurostat
2.1	Població 25-64 amb estudis superiors	percentatge	2016	38,6%					Eurostat
	Població 30-34 amb estudis superiors	percentatge	2016	43,1%	47,7%	46,1%	45,7%	48,1%	Eurostat
	Població 20-24 que està estudiant	percentatge	2015	49,1%	57,2%	51,7%	53,4%		Eurostat

Catalunya i quatre països. Algunes dades

Apartat		Unitat de mesura	Període/Any	Catalunya	Dinamarca	Finlàndia	Països Baixos	Regne Unit	Fonts
	Població 30-34 amb només estudis primaris	percentatge	2016	33,8%	15,4%	9,3%	15,2%	14,9%	Eurostat
	Població amb només estudis secundaris	percentatge	2016	23,1%	36,8%	44,5%	39,1%	37,0%	Eurostat
2.2	Abandonament prematur dels estudis	percentatge	2016	18,0%	7,2%	7,9%	8,0%	11,2%	Eurostat
	Abandonament prematur dels estudis	percentatge	2001	30,3%					Eurostat
	Població 15-24 que no treballa ni estudia	percentatge	2016	15,1%	5,8%	9,9%	4,6%	10,9%	Eurostat
2.3	Estudiants estrangers als màsters	percentatge	2015-16	29,5%	18,0%	12,3%	15,1%	36,9%	UNEIX/OCDE
2.4	Població 25-64 que en les darreres 4 setmanes ha participat en programes de formació	percentatge	2016	7,4%	27,7%	25,4%	18,8%	14,4%	
3	Professorat de menys de 35 anys	percentatge	2016	12%	17,7%	13,9%	34,9%	16,2%	
	Professorat de 35-49 anys	percentatge	2016	45,2%	40,8%	37,3%	32,3%	42,5%	
	Professorat de 50-64 anys	percentatge	2016	39,1%	33,3%	47,3%	32,3%	36,2%	
4	Estudiants en ciències socials	percentatge	2015	45%	41%	39%	47%	38%	UNEIX/OCDE
	Estudiants en Enginyeria, Arqtec i Informàtica	percentatge	2015	19%	22%	26%	19%	24%	UNEIX/OCDE
	Estudiants en ciències de la salut	percentatge	2015	18%	18%	22%	19%	14%	UNEIX/OCDE
5	Despesa en ed. Superior respecta al PIB	percentatge	2001	1,03%/1,21%		1,7%	1,3%	1,1%	OCDE
	Increment PIB a preus corrents	percentatge	2001-2015	57,2%					Idescat
	Increment Obligacions reconegudes	percentatge	2001-2015	53,4%					Universitats públiques
	Despesa en ed. Superior respecta al PIB	percentatge	2014		1,7%	1,8%	1,7%	1,8%	OCDE

Catalunya i quatre països. Algunes dades

Apartat	Unitat de mesura	Període/Any	Catalunya	Dinamarca	Finlàndia	Països Baixos	Regne Unit	Fonts	
6	Import mig de beca	import en €	2016	2.459€				AGAUR	
	Import mig de beca	import en €	2017/18		1.507/9.703€	10.908€	3.100€	5.595/3.767€	National Student fee suport
	Estudiants que reben ajudes	percentatge	2016/2017/18	40%	85%	66%	60%	58/6.2/72	Sec.Univ/National Student fee suport
	Preu mig dels graus	import en €	2017/18	2.123€	0€	0€	2.006€	4.500€	National Student fee suport

Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya
Abril de 2018 · AQU-4-2018

Agència
per a la Qualitat
del Sistema Universitari
de **Catalunya**

www.aqu.cat

@aqucatalunya